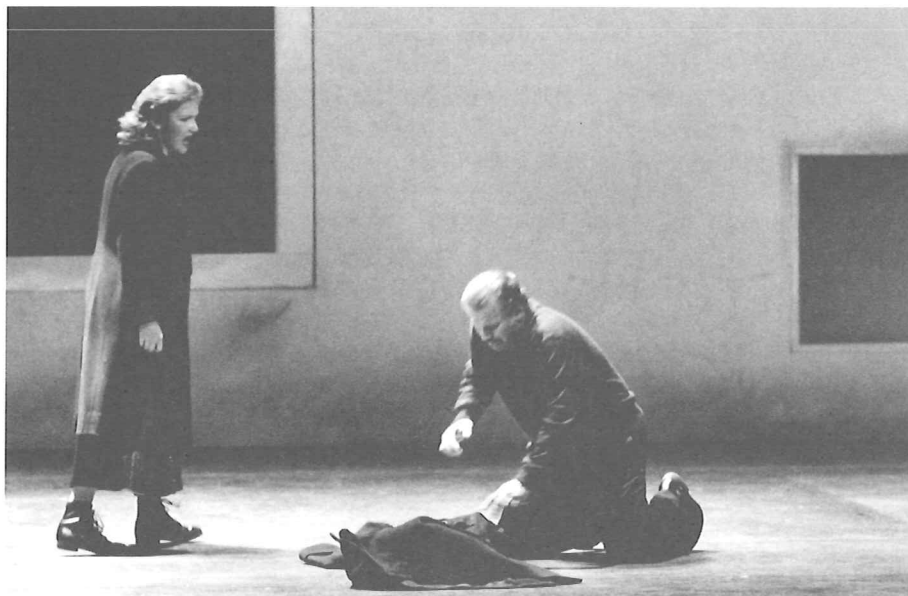

tuor nr 4 heeft niets meer te maken met de oorspronkelijke bezetting van *Bartók/Aantekeningen*. En hier is het verschil in kleur werkelijk frappant. Voor de encenering werd, net als destijds voor de oorspronkelijke voorstelling, Gisbert Jäkel aangetrokken. Hij heeft een decor ontworpen dat, met wat wijzigingen, de drie stukken lang dienst blijft doen. Was zijn scènebeeld destijds dat van de troosteloze schoolfeestzaal, waar vier meisjes tegen het ongenadig harde licht van tl-buizen in zichzelf willen tonen, hier bevinden we ons in de oneindig veel meer unheimliche ruimte van parkeergarages of kelderruimtes. De situatie is harder, maar zo ook de vrouwen, geen meisjes, die hier op de scène staan. In hun bewegen zit een resoluutheid die minder roekeloos-enthousiast, maar veel zelfbewuster is dan de originele voorstelling was. Het spel wordt harder gespeeld. Er zit wat eelt op de dans, hernoemen na zoveel jaar, al heeft ze tegelijk nog steeds de buitengewone charme van vroeger. Het gaat hier om onmerkbare details, kleinigheden die nauwelijks nog terug te voeren zijn op een precies detail. En dat is toch absoluut fascinerend, hoe het mogelijk blijkt te zijn om in dans het nauwelijks te doorgronden mechanisme waardoor verschuivingen optreden

Hertog Blauwbaards Burcht - De Munt / Herman Sorgeloos

in de herinnering op een direct-aanschouwelijke manier aanwezig te stellen. Iets wat in film ten enenmale onmogelijk is.

Het mooie van deze erg bescheiden opera-productie zit hem vooral hierin, dat De Keersmaecker erin slaagt om tegelijk het werk van de componist en de librettist van de opera alle

eer aan te doen en een eigen traject in te schrijven in de voorstelling. Daarbij blijkt ze meer dan ooit een meester in het intuïtief aanvoelen van de inzetbaarheid van zo diverse media als theater, zang en film om verschillende aspecten van een complex thematisch kluwen recht aan te doen.

‘De kunstenaar scheidt, terwijl de criticus schaapt’

Marleen Baeten zag *Anna Blume hat ein Vogel* van Theater Zuidpool

‘Droeg voorheen de ontroering vrucht in het afbeeldsel, in de moderne kunst moet de ontroering vrucht dragen in het middel. Dat is in de schilderkunst: de verf. In de literatuur: de typografie. In het theater: de vestiaire.’ De laatste zin is een toevoeging van Koen De Sutter aan een citaat van Theo Van Doesburg, die in 1924 De Stijl oprichtte. Het fragment komt uit *Anna Blume hat ein Vogel* (Theater Zuidpool) en het is typerend voor het anarchisme waarmee Koen De Sutter en zijn ad hoc-ploeg flirten met materiaal en ideeën uit de beginjaren van de moderne kunst. De voorstelling maakt deel uit van een traject doorheen de twintigste eeuw dat Theater Zuidpool gedurende de komende vier jaar uitzet. Men wil onder andere nagaan wat de belangrijkste vernieuwingsbewegingen – die zich vooral in de beeldende kunst en in de poëzie gemanifesteerd hebben – tweewegbrachten in het theater.

Het is allesbehalve de bedoeling om museum-theater te brengen; het experiment staat voorop.

Anna Blume hat ein Vogel is een onderzoek naar de mogelijkheden van het dadaïsme (1916-1923) voor het theater, met Kurt Schwitters (1887-1948) als centrale figuur. Een onzinnige inhoud vraagt om een onzinnige vorm, zo luidde het dadaïstische adagio. Schwitters, die regelmatig benadrukte dat hij geen *dada* maar *Merz* maakte, ging nog een stapje verder: ook zijn materiaal bestond uit ‘onzin’. In plaats van verf gebruikte hij advertenties, treinkaartjes en ander afvalmateriaal. Zijn teksten bouwde hij op met zinsneden die hij opving, met lettergrepen uit reclamefolders en kranten, met schuttinggeschriften, zoals de openingszin van het bekende gedicht *Anna Blume hat ein Vogel*.

Trouw aan de opzet van Theater Zuidpool maakte regisseur Koen De Sutter geen documentaire, geen historische reconstructie van Ca-

baret Voltaire (Zürich, 1916 e.v.) of van de optredens van Kurt Schwitters, Theo en Nelly Van Doesburg en Vilmos Huzsar in Nederlandse parochiezalen in 1923. De geest van Schwitters is des te meer aanwezig. Je ademt hem meteen in bij het betreden van Theater Zuidpool. Tweeëntwintig kunstenaars en studenten van de nabijgelegen academie transformeerden het hele gebouw in *Merz*, waarmee de toon gezet is. De voorstelling is, zoals het hoort, een collagevoorstelling: tussen de twee bedrijven van een klein toneelstuk in de grote zaal worden drie performances opgevoerd, elk in een andere ruimte. Een *Merz*klankband – een montage van radioreclame, straatgeluiden en flarden van gesprekken – vergezelt je tijdens je verplaatsingen door het gebouw.

Het toneelstuk, het enige onderdeel van de voorstelling waarin de vier acteurs meespeelen, krijgt een cabaretse behandeling met